

Motion till riksdagen 2019/20:575

av **Gustav Fridolin (MP)**

Sänkta riksdagsarvoden

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen beslutar att ge riksdagsstyrelsen i uppdrag att återkomma med förslag om en ny modell för riksdagsledamöters arvoden och kraftigt sänkta arvoden.

Motivering

Sverige är ett land av engagerade människor. Föreningsengagemanget är högt. Vid kriser ställer många upp som volontärer, organiserat eller direkt. De ideella insatserna är stora, och utan dem skulle landet inte fungera.

På samma sätt fungerar politiken. De allra flesta politiker är fritidspolitiker och bär sitt engagemang i kommun eller region vid sidan av arbetsliv, familj och ofta andra föreningsengagemang. Villkoren är sällan glamorösa för den som ser till att kaffet är kokat inför avdelningsmötet i partilokalen eller läser utbildningsnämndens handlingar när barnen har somnat.

Men det är de insatserna som får demokratin att fungera. När många människor delar sina erfarenheter och bidrar med sina insikter kan grundade beslut fattas och politiken spegla samhället i stort och möta många medborgares förväntan.

Därför är det viktigt att vara vaksam när förtroendet för politiken och politiker minskar. Det riskerar att leda till en negativ spiral, där misstron leder till att färre vill och orkar engagera sig politiskt, vilket i sin tur leder till en sämre koppling mellan valda och väljare, vilket gör besluten både sämre i sak och svårare att förankra, och ofelbart leder till att misstron växer ytterligare.

De senaste decennierna har vi sett en sådan utveckling. Sverige har i dag färre fritidspolitiker, vilket ofta kompenseras med att de som är politiskt aktiva tagit på sig fler uppdrag, och i många kommuner har antalet avlönade heltidspolitiker ökat.

För att bryta den här utvecklingen krävs, tror jag, flera reformer som stärker demokratin. Målsättningen borde vara att alla någon gång i sitt liv tar på sig ett politiskt uppdrag. På så sätt kan allas erfarenheter och tankar tas till vara, samtidigt som förstärkelsen för hur politik och förändringsarbete fungerar växer.

För att möjliggöra detta borde fler partier begränsa hur länge en person får inneha ett och samma politiska uppdrag. Den representativa demokratin borde kompletteras med fler folkomröstningar och andra instrument som gör medborgare direkt delaktiga i beslutsfattandet och som också kan öppna fler vägar in i partipolitiskt engagemang. Vissa uppdrag som i dag är knutna till partierna, som till exempel nämndemän i domstolar, kan öppnas till fler typer av demokratiska föreningar. Förutsättningarna för att vara fritidspolitiker borde förbättras, både formellt genom stärkt rätt till sådant engagemang och genom att olika arbetsgivare engageras i demokratin och får förståelse för det nödvändiga i att medarbetare kan engagera sig politiskt.

En del i detta bör också vara att se över villkoren för dem av oss som för en tid får förtroendet att arbeta med politik på heltid. De skandaler runt riksdagsledamöter och andra heltidspolitiker som avslöjats på senare år göder misstro mot politiker, och de som straffas hårdast är många gånger vanliga fritidspolitiker som förväntas försvara partikamrater och politiken som helhet och därtill ifrågasätts i sina motiv och drivkrafter. Det är bra att talmannen tydligt markerat vikten av att följa upp och i nödvändiga fall skärpa olika regelverk som reglerar riksdagsledamöters villkor. Skärpningarna i regelverket runt inkomstgaranti har också varit helt nödvändiga; de nya hårdare reglerna borde gälla alla ledamöter och systemet borde framåt reformeras till att enbart vara en omställningsförsäkring när det för en kortare tid visar sig svårt att återgå till sitt gamla arbete eller hitta ett nytt jobb efter ett heltidspolitiskt uppdrag.

Det är viktigt att riksdagsledamöter i möjligaste mån kan fortsätta leva på samma sätt som i den vardag man kommer ifrån och som de medborgare man som ledamot är satt att representera. Det finns därför stor anledning att i sig ifrågasätta de höga arvoden för riksdagsledamöter, som också ofta är styrande för andra heltidspolitiska uppdrag i Sverige. Arvoden, som har stigit avsevärt under de senaste decennierna, placerar riksdagsledamoten i en annan ekonomisk verklighet än de allra flesta människor i Sverige. När arvoden motiverats har det ofta gjorts genom att jämföra med andra högavlönade grupper i samhället, men ledamotens uppgift är inte att efterlikna högavlönade utan att kunna fatta beslut utifrån genuin förståelse för och insikt om hur livet ter sig i olika situationer. Höga arvoden riskerar också att leda till att ledamöter möts av en ofta helt onödig misstro runt sina motiv och varför man kandiderar eller står för omval.

Under mitt första riksdagsår skrev jag en motion om sänkta riksdagsarvoden. Sedan dess har arvoden stigit men argumenten förstärkts. Jag har under mina år som ledamot mött så många djupt engagerade, kunniga och hårt arbetande ledamöter som drivs av sin vilja att göra Sverige till ett bättre land att jag finner det djupt olyckligt att arvoden och villkor är av det slaget att de skapar misstänksamhet och misstro. Ett sänkt riksdagsarvode skulle vara en kraftfull markering om att riksdagen vill stärka sitt förtroende bland medborgare, samtidigt som det sparar pengar som staten kan använda till bättre ändamål.

Det går att tänka sig flera olika nya modeller för arvodesättning för riksdagsledamöter. I stället för ett fast arvode skulle ledamöterna kunna arvoderas utifrån tidigare inkomst. Då behöver ingen vara orolig för att sänkta arvoden skulle få någon att avstå från att ta ett politiskt uppdrag. De skilda nivåerna på arvoden i riksdagen skulle kunna upplevas orättvist, men i så fall bara spegla orättvisor som de ser ut i samhället i stort. Kanske skulle det öka engagemanget i riksdagen för ekonomisk jämlikhet.

En annan enkel modell skulle vara att knyta riksdagsarvodet till ett prisbasbelopp, vilket i dag skulle innebära en sänkning av arvodet på drygt 20 000 kronor i månaden.

Det skulle också vara möjligt att knyta arvodet till lönenivåer för en yrkesgrupp med medelinkomst. På 1960-talet beräknades till exempel en riksdagsledamot och en gymnasielärare ha ungefär samma lön. I dag skiljer det nästan 30 000 i månadsinkomst mellan en genomsnittlig gymnasielärare i Stockholm och en riksdagsledamot.

I dag sätts riksdagsledamöternas arvoden av en särskild arvodesnämnd. Detta har enligt min mening inte hållit nere utvecklingen av arvodena, utan snarare möjliggjort arvodesökningar utan att riksdagsledamöterna behövt försvara denna användning av skattebetalarnas pengar. Modellerna ovan skulle innebära att riksdagen tar ett större ansvar för arvoden och riksdagens förtroende. Riksdagsstyrelsen bör återkomma till riksdagen med ett förslag om en ny modell för riksdagsledamöters arvodering och kraftigt sänkta arvoden.

Gustav Fridolin (MP)